

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. Per literas quæsitus fui à quodam Episcopo, an ipse teneatur in sua Diœcesi curare, vt leges Pontificiæ publicentur, & obseruentur? Et notatur leges Pontificias non egere publicatione in singulis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

tionem à Papa specialiter commissam in ordine ad eas leges, videri probabilis, posse omnino eas reuocari à quolibet Episcopo in sua Diocesi: quod bene probat ratio facta immediatè, sitque per illam satis opposita in contrarium: ostensum enim est, tunc eas leges non ferri respectu illius Episcopatus ab altiori potestate, quam sit ipse Episcopus, qui eas postea tollit: nam ipse eas tulit pro suo Episcopatu. Quod si Primas habeat specialem concessionem à Papa, vel postea illa ad Concilij sint à Pontifice confirmata, iam non poterit eas reuocare: quia, quod ab altiori iurisdictione statutum primò est, aut deinde confirmatum, non potest inferior reuocare. Ita ille. Et postea *disput. 29. sect. 2. in terminis* quaerens, an Episcopus possit dispensare in legibus Conciliorum provincialium, post multa n. 10. sic ait: Mihi probabilissimum est, quemlibet Episcopum posse pro suo Episcopatu, vt in legibus propriis, dispensare, etiam si in Concilio provinciali latae sint; & consequenter eas omnino abrogare: id, quod à fortiori de ipso Archiepiscopo pro sua Diocesi dicendum est. Rationes pro hac sententia firmanda penes ipsum videbis, *locis citatis*: ingeniosè enim, vt semper solet, philosophatur. Verùm, quia opinio negatiua est communis, non audeo ab illa discedere.

5. Vnde, hac sententia supposita, dabitur, an Archiepiscopus, & alij Episcopi suffraganei, teneantur legibus, & ac Decretis Synodi provincialis, etiam quoad vim coactiuam, ita vt incurrant censuras, & alias penas impositas contra transgressores eorum.

6. Nauarr. lib. 1. *consil. in priori edit. tit. de offic. Ordin. conf. 7. Salas vbi suprè, Saytus dec. 7. de offic. Ordin. Riccius collect. 1291. tenent partem affirmatiuam. Ratio eorum est: quia Synodus provincialis est superior singularis omnibus, qui constituunt illud: ergo poterunt ab ipso multari, & excommunicari, *argum. tot. tit. ff. si quis ius dicen. non obtemp.* Confirmant hoc, quia, vacante Ecclesia Cathedrali, iurisdicção deouoluitur ad Capitulum, c. *His qua. &c. C. in olim. de maior. & obed. & Capitulum habens illam iurisdictionem, potest eam exercere contra singulos de Capitulo, etiam contra Decanum, seu Prapostitum ipsius Capituli, vt omnes concedunt: ac proinde si aliquid prohibeat sub pena excommunicationis; illam contraheret etiam ipsi Canonici, & Prapostitus transgressores. Ergo eadem ratione, si Archiepiscopus, & alij Episcopi suffraganei transgrediantur statutum Synodi provincialis, aliquid prohibentis sub pena excommunicationis, non euadent illam: quia eiusmodi Synodus constituitur ex Episcopis suffraganeis, & Archiepiscopo, tanquam Decano, seu Prapostito illius. Et hanc sententiã secutus est Sanch. lib. 8. de *matrim. dif. 7. n. 37.* licet parum sibi constans in doctrina, quam ibi tradit: nam dixerat n. 36. Archiepiscopum non posse puniri à Synodo provinciali, & postea statim subdit n. 37. Archiepiscopum teneri Decretis Synodi provincialis, etiam quoad vim coactiuam. Hæc enim duo videntur inter se repugnare.**

7. Ceterum, quamuis verissimum sit, Episcopos suffraganeos teneri legibus, & Decretis Synodi provincialis, etiam quoad vim coactiuam, & aliis pœnis à dicta Synodo latis: secus tamen dicendum videtur de Archiepiscopo, seu Metropolitanò. Colligitur ex cap. *Græue. de prob. vbi ob dignitatem Metropolitanì, statuit Pontifex, eum non posse puniri à Synodo provinciali.* At verò si teneretur legibus illius, quoad vim coactiuam, & esset obnoxius censuris, & aliis pœnis ab ea Synodo latis contra transgressores suarum legum, certe diceretur à Synodo provinciali puniri. Et hanc opinionem sustinent Auctor *prax. Curia Archiepisc. Neapol. c. 87. n. 7. in prima edit.* Prosper de August. in *addit. ad Summ. Bullar. Quarant. verb. Concilium provinciale, n. 11. vers. Trigesimotertio. & alij: nisi velimus*

dicere, dictò cap. *Græue*, intelligi de punitione, quæ fit ab homine, seu Iudice: secus verò de ea, quæ fit à iure, vt est in casu nostro.

RESOL. XVIII.

An Episcopi possint condere leges Ecclesiasticas in sua Diocesi?

Ex quo inferitur, an Generales Religionum, quæ à summo Pontifice sunt approbate, possint quoque condere leges?

Et verum Episcopi hanc potestatem condendi leges habeant immediatè à Christo, an verò illam habeant à Pontifice?

Cuius difficultatis solutio pendet ex resolutione illius questionis, quæ petitur, Quo iure Episcopi sint Superiores Sacerdotibus quoad iurisdictionem, &c.

Et an Episcopus egeat consensu Capituli, Clerici, aut populi, vt ferat leges?

Idem est de institutione Festi.

Et idem, quod dictum est de Episcopis, dicendum etiam est de Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus secularibus iurisdictionem Episcopalem habentibus.

Et idem est dicendum de Cardinalibus respectu Ecclesiarum suorum titularum, de Legato, Summo Presule, seu Nuntio Apostolico in sua Prouincia, &c. Ex p. 1. r. 3. & Misc. 3. Ref. 23.

§ 1. AD hanc questionem nouissimè sic respondet Constantinus à Castro Mortariano in *collect. Theolog. moral. tract. 1. cap. 7. art. 3.* vbi sic ait: An Archiepiscopi & Episcopi valeant in suis Diocesium leges statuere non est ita certum. Nam negentem partem tuetur Medina in 2. part. 96. art. 5. dub. 2. *concl. 1. Gallego de cognat. spiritual. c. 2. l. n. 18. Manuel 1. tom. sum. 2. editio. c. 237. n. 1. in fine.* Arbitranturque nullo pacto posse Archiepiscopum vel Episcopum ex se solis condere leges absque consensu totius Synodi. Ratio eorum est, quia Episcopus non est superior in Synodo Diocesana, sed se habet ad illam instar Decani ad Capitulum Ecclesie Cathedralis: Vnde Imol. lib. 2. *C. græue n. 22. de probend. ad finem*, docet Episcopum in Synodo Diocesana non definire, sed simul cum illo alios non ibi congregatos habere suffragium decisiuum: ergo Episcopus ex se solo sine Synodo non habet potestatem condendi leges.

2. Affirmantem partem probabiliorè, ac communiorè tenent Tho. Sanch. *de matr. lib. 8. d. 33.* & alij apud ipsum, putantque Episcopum ferre leges, etiam independentè à consensu Sinodi. Ratio singularis ipsius Sanchez est, quia solus Episcopus (inquit ipse) habet suffragium decisiuum in Synodo Diocesana, ceteri verò assident illi, vt consilium præbeant.

3. His tamen non obstantibus (saluo semper, &c.) ego dicerem, Episcopum ex se independentè à Synodo habere quidem potestatem ferendi leges per modum præcepti, hoc est duraturas vita eius durante, nõ verò per modum statuti, hoc est permanentis etiam post mortem ipsius, nisi sint acceptatæ in Synodo. Prima pars deducitur ex sexta conditione (superius art. 1. allata) ad valorem legis requisita. Secunda pars patet, quia equum est & rationi valdè consonum, posse saltem independentè ea statuere, quæ ad bonum commune, salutemque animarum expediunt: Generales quoque Religionum, quæ à summo Pontifice sunt approbatæ, non possunt condere leges per modum statuti, id est obligantes etiam post mortem ipsorum, nisi accedat consensus capituli generalis, vel provincialis, concurrente maiori suffragiorum parte: Prior pars patet ex probatione nostræ conclusionis de Episcopis quoad primam partem: Secunda pars est clara. Possunt tamen legem ferre per modum præcepti, &c. Patet ex probatione

Sup hoc in
tom. 4. r. 8.
ex Ref. 74.
lege doctri-
nam §. 1 & 2.